

KIRTÓS

Pilisszentlászlói Hírmondó

Önkormányzati támogatásban nem részesülő cenzúra mentes havilap

KETTŐS ÜNNEP

Pilisi Ősz – és Óvodánk jubileuma

Idén szeptember 6-án a már szinte tradícióssá vált Pilisi Ősz rendezvény alkalmával Óvodánk 60. éves jubileumi ünnepségét is megtartottuk. Énekkarunk az Óvoda udvarán tartott étkezés előkészítésében és természetesen az étel elkészítésében, mint minden

Az igazi műsor ezt követően kezdődött.

Elsőnek tiszteletadásból a vendég Mogyorósbánya Szlovák Nemzetiségi Óvoda lépett a színpadra. Számos szlovák népdalt adtak elő igen szép tánc kísérettel, és nagy sikerrel.

rendezvényünkön ismét derekasan részt vett. Az asztalokat ízletesebbnél ízletesebb pogácsák, sütemények, és kalácsok díszítették. Ezeket viszont otthon sütötték és hozták tálcákon, a szervezésben is résztvevők. Miközben derék segítők által katlanba került az ebédre való, meghívásunknak eleget téve Ifjú Havrancsik Tibor alpolgármesterrel az élen megérkeztek Mogyorósbánya óvodapedagógusai, egy csoport csodálatos hagyományörző népies ruhákba öltözött óvodással.

Az ünnepély Tóth Attila polgármester meleg szavú üdvözlő beszédjével vette kezdetét.

Nádasdi Zsuzsanna felkérésére, én léptem a pódiumon lévő kihangosító elé. Előzetes megbeszélés alapján, községünk óvodai történetét, amint lentebb közlök, igyekeztem röviden elmondani.

Őket, szintén nagyon szép népies ruhában Pilisszentlászlói Vadvirág óvodásaink követték, akik szintén igen tartalmas szlovák nyelvű énekkel és tánccal léptek fel. Tisztelet illeti mindkét óvoda óvónőit, az igen komoly felkészítésért.

Az ovisok fellépését követően Elsíkné, Margitka tanárnő által vezetett nagy múltú énekkarunk lépett a pódiumra, szintén, igen szép népies ruhában.

Énekkarunk vezetője Margitka, a fellépés előtt „kesernyésen” megjegyezte, hogy hiányolja a közönséget.

Sajnos igaza volt. Kijelentésétől felocsúdtam, számolni kezdtem a rendezőkön, és fellépőkön kívüli helybeli jelenlévőket: egy, kettő, három, négy. Több

ujjamra nem volt szükség. Erre csak azt tudom mondani, hogy csodálatos, szép fellépések, GYÉR ÉRDEKLŐDÉS!

Igen nagy szeretettel köszöntök mindenkit!

Mint azt sokan tudják, idén lett 60 éves az óvodánk. Óvodánk vezetője Nádasdy Zsuzsannának köszönhetően, nekem jutott az a megtiszteltetés, hogy ismertessem szülőfalum óvoda történetét.

Nem vagyok óvodapedagógus, tehát az óvodai oktatás fejlődéséről nem tudok, beszélni, előadást tartani meg főleg nem. Mint falutörténész tudom csak megközelíteni ezt a témakört. Tehát röviden az előzményekről:

- Mint a köztudott, a Történelmi Nagy Magyarországon a Pozsonyban született 1775-ben Brunszvik Teréz, volt a nevelés apostola, a nőnevelés úttörője, és egyben az első óvodánk alapítója. Hosszú fáradozása által sikerült megnyitnia 1828-ban Budán Krisztinavárosban, hazánk, sőt Közép-Európa első úgynevezett „kiseddóvó” intézetét. Pilisszentlászlón viszont a II. világháborúig, tehát több mint egy évszázaddal később sem volt óvoda. Idősebbek elbeszélése alapján, tudom, illetve tudjuk, hogy az első óvodaként használt épület a Szentendrei úton a falunk feletti kanyarban volt. Ebben a jelenleg is meglévő épületben foglalkoztak először iskolaköteles, kor alatti gyermekekkel. Később az óvodai foglalkozások a jelenlegi Óvoda épülete kertjének végén lévő szoba-konyhás házban történtek. A kevéske hely miatt döntő többségben, csak az iskoláskor előttiak, tehát az ötévesek járhattak. Érdekességként meg kell említenem, hogy csak azok a szülők írathatták be gyermeküket, akiknek hivatalos munkahelyük volt. Akkoriban, az óvodában még nem volt biztosítva, a gyermekek étkeztetése. A tízórait édesanyjuk csomagolta be, amit magukkal vittek, majd a foglalkozások közti szünetben elfogyasztottak. Ehhez még hozzá kell fűznöm, saját, és a szomszédomban lakó Jankóval történt esetünket. Mindkettőnk édesanyja becsomagolta nekünk a

tízórait, ami bizony akkoriban egy szelet zsíros kenyér volt kettévágva egymásra fordítva. (Van aki, szégyenli, van, aki bevallja), de így volt ez még iskoláskorunk végéig is. Nos a lényeg az volt, hogy mivel egyikünk édesanyjának sem volt bejelentett munkahelye még tízórai előtt hazaküldtek. No, mi nem búsultunk, tán még örültünk is. Haza azért mégsem mentünk, hanem a falu feletti tisztásra és ott fogyasztottuk el a zsíroskenyerünket. Elnézést kérek a kitérésért,

folytatom az óvodával.

Tehát, amint az elején említettem, a „felszabadulás” előtt nem volt nálunk óvoda.

Községünkben, az írások szerint az első óvónői teendőket Reizt Gyuláné látta el. Bármilyen hihetetlenül hangzik,

munkájáért nem kapott fizetést, a szülők természetben adtak neki össze, különböző élelmiszert, mely a megélhetését biztosította. Az óvodája az első időszakban csak kora tavasztól késő őszig működött.

A megyei levéltárban lévő képviselőtestületi határozatban olvastam, hogy 1950-ben határozat született, az óvoda átszervezéséről.

A Pest Megyei Földhivatal 2 szoba és a mellékhelységből álló ingatlant juttatott a községnek, amely tehát most a község tulajdona. „Az óvoda a községben nélkülözhetetlen intézmény” – olvasható a határozatban. Az első óvónő Molnár Etelka volt, majd őt követte Hochberger Edit, aki 2-3 évet töltött itt. Ez az épület előzőleg Szlovák Lajosé volt, aki kitelepült Csehszlovákiába, a házát (Béke út 2/1 sz. államosították.

A Szlovák házból ideiglenesen átalakított óvodát a tanács 1954-ben lebontatta, és házi kezelésben új korszerű óvoda építését vette tervbe.

Az építkezés nagyon sok nehézségbe ütközött.

1956-ig végre felhúzták a falakat, és a tető is rákerült az épületre.

Szerencsés véletlennek mondható, hogy a Pilisi Állami Erdészet ekkor kezdte meg a Pilisszentlászló – Sikáros közötti út építését. A nagy létszámmal rendelkező útépitő vállalat vidékről hozta a legtöbb munkást, így munkásszállásra volt szükség. A községi tanács, szerződést kötött a vállalattal, hogy a munkásszállás biztosításának fejében az óvoda építésének ügyét befejezésre juttatják. A munkások elvonulása után már csak apróbb befejező munkálatok maradtak hátra.

Az új óvodát 1959. November 7. a nagy szovjet forradalom ünnepére adták át rendeltetésének. A 40 óvodás először egy teremben foglalkozott, a másikon iskolai oktatás folyt. 1965-ben már a korszerűen berendezett termekben 60-as létszámmal két csoportban két óvónővel folytak foglalkozások. Később tovább bővítették és korszerűsítették az óvodát.

Az óvodáról, nagyjából ennyit tudtam összeszedni. Az óvoda szoros összefüggésben van az iskolával. Kérem, szíveskedjenek megengedni, hogy erről is elmondjak néhány érdekes, tényyszerű adatot

A háborús évek utáni tanítás az iskolában 1945. március elején indult meg, mindössze egy tanerővel, melyet Vasvári Vilmosné tanítónő képviselt.

1944. szeptember 4-én az iskolai anyakönyvbe 100 tanulóat írtak be. A tanévzáráskor, 1945. július 15-én 47 tanuló hiányzás miatt nem volt osztályozható, így évvesztes lett. A háború utáni években nagyon mostoha körülmények között folyt a tanítás. Bármilyen hihetetlenül hangzik, de az iskola ablakait üveg híján papír fedte. Tűzifáról az iskolásoknak kellett gondoskodniuk. Ez viszont még az időmben is így volt alsó tagozatos koromban. A hiányzásokról is találtam érdekes adatokat. Tehát, az első félévben csupán 10 % hiányzott igazolatlanul, a második félévben viszont már 232 tanköteles gyerekből mindössze alig százan látogatták az iskolát. Ez a nagy hiányzás viszont a Csehszlovákiába való önkéntes kitelepülésre vezethető vissza. A gyermekek, de a szülők is arra hivatkoztak, hogy „minek járjunk iskolába, úgyis megyünk Szlovákiába, ott ez a bizonyítvány érvénytelen lesz”.

A tanulók egészségi állapota megfelelő volt, dacára annak, hogy nagy részük bizony hiányos ruházatban, mezítláb járt iskolába.

1948. június 9-én történt az iskolák államosítása. 1950-ben 140 gyermek tanult iskolánk falai között. Az erős 100 fős létszámcsökkenés a kitelepülés miatt történt. 1961-ben tizennégy fős tanári karral teljesen osztottá vált az iskola.

Iskolánk 1969-ben kapta meg mai formáját.

FR

Folytonosság

Az őseimbek valószínűleg a természeti erőforrásokat imádták a Napot, a tüzet, a vizet, a szelet, a földet. Az ókori görögök szerint ez a négy őselem keverékéből áll az egész világ: a vízből, a levegőből, a tűzből, és a földből. Vallási központjuk a delphoi jóshely volt, aminek két függőleges bejárati oszlopán két mondat volt olvasható: „Tarts mértéket!” és „Ismerd meg önmagadat!” Ezzel a két tanáccsal felvértezve éltek életüket. Később Buddha is felismerte a mértéktartás fontosságát. Sokéves önsanyargatás után az arany középút fontosságát hirdette. Ami a hindu vallás alapelve is. Buddha szerint a kölcsönösség a legfontosabb: „Szeressétek és tiszteljétek egymást!” Ezt Jézus is átvette a kölcsönösség kényszere nélkül: „Szeresd

felebarátodat, mint te magadat!

A holdkultusz a húsvétban éledt újjá, a napkultusz a pünkösdben a tűzé az adventi és a karácsonyi gyertyában és a szentiván éji tűzgyújtásban, a víz a vízkeresztben, a földé számtalan más ünnepben: virágvasárnap, gyümölcsoltó Boldogasszony, Szent György, fagyos szentek, Szent Mihály napja, stb. Az nyilvánvaló. Már a zsidó vallásban megjelent a lelkiismeret fogalma, amit a későbbi hitek is átvettek. A fáraók viszont „istenkirálynak” nevezték magukat, akárcsak a maya és inka uralkodók. Akik ugyanúgy piramisokat építettek, mint az egyiptomiak, és az egész népük várta a fehér „isteneik” újbóli visszatérését az Atlanti óceán felől.

Losonci Miklós

Szlovák Nemzetiségi Nap

Szentendre Szlovák Nemzetiségi Önkormányzat, idén is megrendezte a szlovák nemzetiségi napot. Ez immár a harmadik önálló szlovák napi megrendezése volt Vanyák Gábornak és kedves feleségének Erzsikének.

Az idős házaspár, fiatalokat is túlszárnyaló energiával, odaadó lelkesedéssel szinte kettesben végezte el a meghívók kézbesítésétől, kezdve a legapróbb részletekre is ügyelve a házigazdai feladatokat.

Szlovákságunk nemzetiségi találkozóját Verseghi Nagy Miklós Szentendre városának polgármestere szokása szerint idén is megtisztelte jelenlétével. Szentendre Gyökerektől is sokan jelen voltak a találkozón.

Az üdvözlő, megnyitó beszédet követően, elsőnek Galda Levente ének és tánc előadóművész lépett fel két hölgy kíséretében. Fellépésüket nagy tapsal jutalmazták a jelenlévők. Ezt követően lépett fel

Nefelejcs énekkarunk, mely szlovák népdalokkal rukkolt elő. A heti rendszerezéssel tartott gyakorlásoknak köszönhetően, jól megérdemelt sikert arattak.

Szlovákiából érkezett vendégeink, a már sok szlovák ajkú településen sikert aratott Ozembuch együttes ismét vidám hangulatot teremtett. A rendezvény megszervezése, bizony nem kis gonddal jár, és főleg nem kevés pénzbe került. Az első találkozóhoz képest viszont, még a „gyökerekkel” és más vendégekkel együtt is nagyon kevesen voltunk jelen, az igazán szívvel-lélekkel megrendezett találkozón.

Mondják azt is, hogy azért voltak oly kevesen, mert szlovák nemzetiségi rendezvény egy napra esett a művelődési házban színházi előadással. Ez bizony gyenge kifogás, mert a két rendezvény egyáltalán nem keresztezte egymást. Bizonyíték erre az is, hogy a szlovák nemzetiségi rendezvény befejezését

követően nagyon sokan, részt tudtak venni a művelődési házban rendezett előadáson is. A főrendező idősebb házaspár a magas költségekhez viszonyított csekélyke érdeklődés

miatt nagyon mérlegelés tárgyává teszi, a jövő évi ilyen „csindadrattás”, pazar Szlovák Nemzetiségi Nap megrendezését.

A közmunka

Rögtön ideérkezésekor elődeinknek a jelenlegi lakóhelyünkre a közösségi életnek megvoltak a saját előnyei, de a kötelezettségei is. Ezeknek legdöntőbb meghatározottsággal bíró része volt a közmunka, amit nem volt szabad kikerülni. A mindenkori előljáróság határozta meg mikor milyen munkát, kell elvégezni. A Szocializmust építő társadalmunkban mintegy négy évtizedig, társadalmi munkának nevezték, társadalmi munka viszont már nem volt kötelező, de a meghirdetett munkára illet elmenni. Településünkön is számos települést szolgáló, hasznos társadalmi munkát végeztek elődeink, de a mostani középkorú, illetve azon túli lakósaink nagy része is.

Jelenleg is történnek ilyen kisebb, nagyobb munkák közösségünk javára. Vannak, akik népszerűsíteni magukat szétkürtölik. Szerintem nincs ebben semmi kivetnivaló, miért is lenne, hiszen térítésmentesen dolgoztak a közösség javára. Vannak, akik szerényen meghúzódva tesznek szintén kisebb, nagyobb dolgokat.

A lenti képen szorgoskodó, két asszonykát, egyik hétvégén sikerült „lencsevégre” kapnom, miközben szlovák barátaimat invitáltam egy rövidke sétára. Így, most én kürtölöm szét a KÜRTÖS-ben jótékony cselekedetüket.

FR

Az özönvíz legendája

Valaha a mai Fekete-tenger medencéje egy száraz mélyföld volt, de a mai Boszporusz és Dardanellák környékén átszakadt a föld és a Földközi –tenger előntötte az egész hatalmas mai Fekete –tenger területét. Az emberek tényleg az Ararát irányába menekültek mert az volt a legmagasabb hegy ismereteik szerint. Az örmények szent hegye. Ami

a zászlóikon is szerepel. Ami ellen viszont a törökök tiltakoztak, mert elűzték onnan az őslakókat. Mire az örmények azzal válaszoltak, hogy a török zászlón viszont pedig a Hold látható, pedig a Hold nem is a törököké. Maga a Földközi-tenger medencéje is vízmentes volt a jégkorszakban az alacsonyabb vízszint miatt.

Orvosi Rendelő

Szeptember derekán, még csodálatos szép őszi időben elkezdődtek egészségházunk, korszerűsítési rekonstrukciós munkálatai. Szakszerű gyors munkavégzéssel néhány nap alatt lekerült a régi tetőszerkezet. A mintegy másfél évtizeddel ezelőtt készített tetőhéjazatot képező cserép igen gondos munkával, újra hasznosításra alkalmas módon lett összerakva.

Iskolánk Petőfi Sándor utca felőli árok felőli, valamint a plébániánk felőli részén lévő deszkakerítés szintén lebontásra került. Ezen a területen egy szép park kerül kialakításra. Valószínűleg itt kap majd helyet a II. világháború után a nyomor elől jobb megélhetés reményében Szlovákiába kitelepült szlovák ajkú testvéreink emlékműve.

FR

Slovenské inšpirácie zo Senváclavu

- pred 10 rokmi pod týmto názvom vyšla prvá e-kniha Výskumného ústavu Slovákov v Maďarsku (VÚSM), ktorá v uplynulom mesiaci nadobudla aj papierovú podobu. Znovuvydanie pôvodne elektronickej publikácie Z výsledkov medzinárodného

výskumného tábora v Senváclave potešila nielen jej tvorcov a užší okruh odborníkov, ale aj mnohých obyvateľov tejto našej pilišskej dediny. Všetci, ktorí prišli 16. septembra do miestneho slovenského klubu (donedávna priestorov obecného úradu), pomerne bohato ilustrovanú knižku štúdií dostali do daru. Prednesom pilišských piesní o vynikajúcu náladu sa postarali členky miestneho pávieho krúžku. Niektoré z nich počas 31. interdisciplinárneho výskumného tábora VÚSM v roku 2009 poslúžili ako informátorky bádateľov. Potvrdil to aj filmový dokument slovenskej

národnostnej redakcie Maďarskej televízie nakrútený onoho času pre reláciu Domovina a premietnutý aj na tomto milom stretnutí. Knihu predstavila niekdajšia riaditeľka, dnes externá spolupracovníčka VÚSM

Alžbeta Uhrinová-Hornoková, ktorá spolu so súčasnou riaditeľkou Ústavu Tünde Tuškovou bola jej redaktorkou. Cieľom VÚSM pri organizovaní interdisciplinárnych táborov bolo a je, aby pomocou výskumov predstavil určitú skúmanú lokalitu, poukázal na jej slovenský charakter. Takto to bolo aj v prípade Senváclavu a, ako to zdôraznila A. Uhrinová-Hornoková, „okrem podávania nových informácií chceme tiež oživiť slovenské povedomie Senváclavčanov“.

Fotó, szöveg: Imrich Fuhl

Szlovák ösztönzés Pilisszentlászlóról

Tíz esztendővel ezelőtt e név alatt látott napvilágot a Magyarországi Szlovákok Kutatóintézetének (MSZK) az első e-könyve, mely az elmúlt hónapban papíralapon is megjelent. Az eredetileg elektronikus kiadás ismételt megjelentetése a pilisszentlászlói nemzetközi kutatótábor eredményeiből nemcsak alkotóit és a szűkebb szakmai környezetet, de a mi pilisi falunk számos lakosát is megörvendeztette. Mindnyájan, akik szeptember 16-án eljöttek a helyi szlovák klubba (a közelmúltig a Polgármesteri Hivatal helyiségei), a tanulmány viszonylag gazdagon illusztrált könyvalakját kapták ajándékba. A helyi pávakör tagjai a pilisi dalok bemutatójával gondoskodtak a kitűnő hangulatról. Néhányan az MSZK 31. Interdiszciplináris kutatótáborának időtartama alatt 2009-ben a tábor kutatóinak informátoraiként szereztek érdemeket. Mindezt

igazolta a Magyar Televízió szlovák nemzetiségi szerkesztősége dokumentumfilmje is, melyet azidőtájt forgatott a Szülőföldünk szerkesztőség számára és amelyet ezen a kedves találkozón is levetítettek. A könyvet Hornokné Uhrin Erzsébet valamikori igazgatója, az MSZK jelenlegi külső munkatársa mutatta be a jelenlegi igazgatónővel Tuska Tündével együtt szerkesztője volt. Az interdiszciplináris táborok szervezésénél a Magyarországi Szlovákok Kutatóintézetét, az a cél vezérelte, és vezérli, hogy a kutatás segítségével megismert helyet mutasson be, rámutatva annak szlovák jellegére. Így volt ez Pilisszentlászló esetében is, mint az Hornokné Uhrin Erzsébet hangsúlyozta, „új információk nyújtásán kívül a Pilisszentlászlón élők szlovák öntudatának felébresztését akarjuk.”

Fordította: Papanek László

Burgonya

Szeptember a krumpliszedés hónapja. Ezzel kapcsolatban meg kértem Losonci Miklós agrármérnök barátomat, írjon néhány sornyt erről a jelentős élelmiszerünkről.

Ime az írása: Burgogne.

Ejtsd: Burgonya nevű francia helységből került a növény hazánkba, ezért hívjuk burgonyának. A világ semmilyen más nyelvén nem jelenti ez a szó azt, amit magyarul. Krumpli szavunk németes hangzású, pedig ők kartofelnek nevezik. Régen viszont Erdapfelnek, ami földi almát jelent, akárcsak a francia pomme de terre szó. A szláv nyelvek zemniák szava szó

szerint „földit” jelent, de svábkának is hívták a szlovákok utalva a növény német terjesztőire.

Eredetileg, mint köztudott amerikai növény volt, ahol rengeteg változatban létezett. Európában dísznövénynek nézték, mert a zöld bogyós termése

mérgező. Sem evésre, sem takarmányozásra nem alkalmas a föld feletti része.

A paradicsom megjelenésekor az óvilágban vásártereken kellett enni a piros termését, hogy a nép ne nézze burgonyabogyónak, és fogyassza.

Nagy Frigyes porosz uralkodó kényszerítette földműveseit a burgonya termesztésére, mert a

gyalogos, sőt a lovas katonaság átvonulása után a gumók sértetlenek maradtak. Ő ugyanis folyamatos

háborúskodással növelte Poroszország területét, de az országa férfi lakossága szinte kipusztult. (Mint a franciák Napóleon, a németek Hitler vagy az oroszok Sztálin idején.) A

növény viszont általánossá vált. A lengyelek vikopkinak – „kibányászásnak” nevezik a betakarítását. A székelyek pityókának a gumókat. Az erjesztett, lepárolt pálinkájától pityókásak leszünk a szláv pity – inni szó szerint.

A világkereskedelem miatt nem csak az élőlények, hanem azok kártevői is elterjedtek a világban. Ma már évtizedek óta tilos a DDT nevű burgonyabogárölő szer használata mert nagyon erősen rákkeltő hatású. De hatvan éve az amerikai televízióban úgy „bizonyították” a szer ártalmatlanságát, hogy egy alsóiskolai osztályt lefújtak vele. A zöld színű bogyók is ehetők, csak a zöld részt teljes vastagságában hámozzuk le.

Zöld bogyókat ne főzzünk a héjában, csak vastagon lehámozva. Ha viszont nem fogy el „hiába” főtt krumplinak nevezhetjük. Kalóriatartalma fele a kenyérének a víztartalma miatt, de C-vitamin tartalma fedezi a napi szükségletünket. Fehérjetartalma minimális.

Tisztelettel: Losonci Miklós

Zarándokhelyeink

Pilisszentlászló őslakossága római katolikus, így elődeink zarándoklatra. Vácra, Pilisszenkeresztre, Csobánkára, és esetenként Máriaremetére jártak leginkább. Ezen zarándokhelyek közül, a legkultikusabb a Vácon lévő Hétkápolna kegytemplom, mely Vác déli részén, közel a Duna-parton található.

Az írásos emlékek szerint a kurucmozgalom leverésének évében 1711-ben kezdték építeni. Mint általában, minden kegyhelynek, így a vácinak is

megvan a legendája. A fennmaradt legenda szerint egy váci asztalosmester betegségéből felépülve egy Szűz Mária szobrot helyezett el a forrásnál. A hely hamarosan búcsújáró helyé vált, majd templom épült melynek főoltárára került elhelyezésre ez a szobor.

Fél évszázaddal később Wirth Ferenc kanonok a templomhoz vezető úton hét képoszlopot helyeztetett el, mely Mária hét örömet és hét bánatát jelképezi. A búcsújáró hely elnevezése is innen származik.

A Szűz Mária tiszteletére épített templom és a körülötte lévő liget 1815 óta búcsújáró hely. A búcsút minden évben Mária nap (szeptember 12.) utáni vasárnapon tartják.

A hívők messziről zarándokolnak, hajdanában

nagyon sokan, mostanában, már egyre kevesebben már előző éjjel is a kegyhelyen virrasztanak.

A monda szerint itt élt Vác remete is. Látogatóként kívülről is csodálatos a hét stáció a templom előtt, ahogy fölé borulnak a hatalmas

gesztenyefák.

Nagyon régen, még nagyjából a

korosztályom gyerek, vagy ifjú korában gyalog tettük meg az utat szüleinkkel Vácra.

Szombaton a reggeli misét követően indultunk.

Fiatalok vitték felváltva a keresztet és a zászlókat. Szapori és Zahola atya idejében még a plébános is a menet élén gyalogolva vezette híveit a búcsújáró helyekre.

Vácra, a kápolnától harangszóval indultunk Paprét felé, majd onnét lefelé a szerpentines úton. Imában, és éneklésben többször tartottunk szünetet. Gyaloglásban azonban főleg lefelé a szerpentines úton ritkábban. Két – három órás gyaloglással értünk le a híd közelében a 11 útra. A híd túloldalán lévő faluban igen szívélyesen fogadtak, italokkal és pogácsákkal és egyéb finomságokkal kedveskedtek a zarándokút két oldalán lakók. A két Duna közötti három kilométeres út az idősebbeknek bizony hosszúnak tűnt. Átkelve a kompon már közel kerültünk úti célunkhoz. A zarándokhelyen, bizony

nagyon sokan gyűltünk össze. Éjszaka sokat nem aludtunk, hiszen éjfélig különböző ájtatosságok voltak. Csak az éjféλι mise után szundítottak a fáradtabbak. Nagyon sokan azonban reggelig virrasztottak.

A kora délelőtti ünnepi körmenetet követően, összeszedtük magunkat és elindultunk a komphoz. Visszafelé, főleg a szerpentine felfelé az idősebbeknek igen fárasztó volt az út.

Ezen segíteni sok hozzátartozó, de mások is elénk

jöttek a hegy közepéig, de voltak, akik lementek egészen a hídig és segítették vinni a batyukat, a keresztet és zászlókat. Mikor a processzió a falu fölé ért meghúzták a harangokat és harangszóval, tisztelegtek az otthon lévők.

Boli csaszi boli, ale sza minuli. Többször hallottuk ezt a mondást, főleg nagyszüleinktől, melynek magyar megfelelője: Voltak idők voltak – de elmúltak.

Elmúltak a régi idők

Azok a régi idők, valóban elmúltak, a zarándoklatok azonban még megmaradtak. Most már nem gyalogszerrel processzióval, hanem kocsikkal, vagy buszokkal, látogatjuk a kegyhelyeket.

Így történt ez nálunk is Pilisszentlászlón szeptember 14-én.

Néhány asszonykánk: Lukovszky Györgyné, Dombai Károlyné, Necsník Ferencné, Hupek Béláné és Vanyák Gáborné, összebeszél, és úgy döntött, hogy busszal elzarándokol a fent már ismerttetett Hétkápolna kegyhelyre.

Délután a fél négyes buszjáráttal indultak Szentendrére, majd onnét a Városkapuhoz utaztak, ahol a távolsági busszal úticélukhoz, Vácra tartottak.

Éppen csak hogy elérték a Dr. Varga Lajos segédpüspök által celebrált Szentmisét. A szentmisét követően Szűz Mária köszöntők voltak a kegytemplomban. Nyolc órakor Akathisz a legszentebb Istenszülőhöz tartott misét. Mária virasztó zsolozsma a premontrei szerzetesekkel

történt. Késő este tíz órakor gyertyás rózsafüzér mind a 14 stációnál.

Az éjféλι szentmise 1 óráig tartott. Ezt a Kegyetemplomba való virasztás követte reggel hatig. A szabadprogramot kihasználva a szentforrás vizében mosakodtunk. Hamar elszaladt a kétórás szabadprogram ideje.

A vasárnapi program a nyolcórαι Görög katolikus Szent Liturgiával kezdődött.

9 órakor Ünnepi körmenet indult a Székesegyháztól. Szentmise, amit Márton Zsolt megyéspüspök tartott 10 órakor kezdődött, mely fél tizenkettőig tartott. Ezt rövid beszélgetés követte, majd derék zarándok asszonyaink hazafelé vették útjukat. No, nem vágtak neki gyalog a szerpentine hegyoldalnak, az már csak emlékezetükben él. Vissza a városkapuig mentek a távolsági busszal, onnét Szentendrére, és kora délután már otthon is voltak.

Lukovszky Györgyné, Julika kedves közlése alapján, lejegyezte: FR

Az elsüllyedt Atlantisz

Akár Szantorini is lehetett. Ami egy vulkánikus sziget volt, de egyújebb kitöréskor a közepe elsüllyedt, csak a kőralakú (félkör) szegélye maradt meg.

Ugyan ez történt később Krakatan szigetén is, ahol szintén ugyan így tűnt el szinte teljesen egy sziget. Egy újabb vulkánkitörés süllyesztette el az előtte lévő kitörések által keletkezett szigetet. A

szupervulkánok kitörése évekre lehűti a Föld éghajlatát a porfelhője miatt, ami éhínségekhez, forradalmakhoz is vezetett a történelem folyamán. Például az 1789-es francia forradalmat is a lehűlés, okozta éhínség, indította el. A hamufelhő miatt.

Losonci Miklós

VÁLASZTÁSOK

Igen Tisztelt Választópolgár!

Ismét eltelt egy választási ciklus. Elérkezett az idő, hogy élve választási jogunkkal demokratikus államrendszerünknek köszönhetően ismét szabadon válasszuk meg polgármesterrel az élén Képviselő-testületünket, vagy a régi mondás szerint községi előljáróinkat, akik majd ígéretükhöz híven képviselik falunk és ezzel a mi érdekeinket. Reménykedjünk abban, hogy minden képviselő a jót tenniakarással áll fel a megmérettetés mérlegére. Ez itt nem a reklám helye, ezért tárgyilagosan ABC sorrend szerint írom majd a jelöltek neveit:

A polgármesteri székre ketten indulnak megmérettetésre: Dombai József és Tóth Attila, mindketten ültek már polgármesteri székben.

Két fő indul tehát, szabadon választhatunk így demokratikusabb.

„Priszaháni”, régi szlovák elnevezés magyarul esküdt, szocializmusban tanácsstag, jelenlegi elnevezés szerint képviselő jelöltreől tizenketten lépnek a megmérettetés mérlegére. Hat helyre tizenketten túl soknak tűnik, pedig csak kétszer annyian indulnak, a polgármesteri székért is csak az úgynevezett magasabb számok törvénye alapján tűnik soknak a képviselő jelöltjeink száma, amely szintén ABC sorrend szerint a következő:

- 1.- Dombai József egyszeri polgármester képviselő még nem volt.
- 2.- Elsík Tamás még nem volt jelölt
- 3.- Franyó Rudolf háromszori polgármester, képviselő még nem volt.
- 4.- Hicsák János az előző ciklus képviselője.
- 5.- Dr. Illés György háromszori polgármester, az előző ciklusban polgármester helyettes.
- 6.- Kiss Mónika az előző ciklusban alpolgármester.
- 7.- Mihics József volt körzeti megbízottunk először indul megmérettetésre.
- 8.- Petkó Gábor az előző ciklus képviselője.
- 9.- Serfőző József új beköltözött, tehát nálunk még nem indult képviselőnek.
- 10.- Soláry Józsefné régi helyi lakos, még nem indult képviselőnek.
- 11.- Dr. Tótfalusi Anna nálunk még nem indult képviselőnek.
- 12.- Vanyák Imre az előző ciklus alpolgármestere.

Pilisszentlászló Szlovák Nemzetiségi Önkormányzat Képviselő-jelöltjeiből éppen kijönne egy futballcsapat. Íme a névsor szintén ABC sorrendben:

- 1.- Dombai Balázs még nem volt jelölt.
- 2.- Dombai Béla még nem volt jelölt.
- 3.- Dombai Gáborné az előző ciklusban képviselő
- 4.- Franyó Rudolf két ciklusban volt elnök.
- 5.- Hornyák Józsefné több ciklusban képviselő
- 6.- Juhász András még nem volt jelölt.
- 7.- Klocz Lászlóné- ősi helyi lakos még nem volt jelölt.
- 8.- Kocskovszki Istvánné még nem volt jelölt.
- 9.- Kocskovszki Nikolett még nem volt jelölt
- 10.- Német Lászlóné még nem volt jelölt.
- 11.- Petkó Gábor még nem volt jelölt.

Hornyák Józsefné, Klocz Lászlóné – Erzsébet, Németh Lászlóné, és jómagam Franyó Rudolf a Magyarországi Szlovákok Szövetsége ajánlásával indultunk, Pilisszentlászló jeleltjei hirdetési lapban időhiány miatt nem adtunk le bemutatkozó anyagot. Személyenkénti külön-külön való bemutatkozást, feleslegesnek tartjuk, hiszen községünk szlovákajkú lakosai ismernek minket. Ezért inkább a célkitűzéseinkről, csak néhány mondatot. Az évi egymilliós költségvetésből túl sokat inkorrektség lenne ígérni. Ebből az összegből éves rendszerességgel a nyugdíjas napra adunk kettőszázezer forintot. Az óvodásainknak szint éves rendszerességgel adunk kettőszázezer forintot. Tavaly a Kálvária építésére is adtunk ilyen, összegű, tehát kettőszázezer forint, támogatást. A maradékból, és sikeres pályázatokból viszont lehetne „ALKOTNI MARADANDÓT”, valami olyat, hogy a dedunokáink is láthassák, és büszkék lehessenek elődjeikre, akik nem felejtették el a szlovákságukat. Azzal hogy évekkal ezelőtt elkészült az Alapítók emlékműve egész világon lévő szlovákságunkat érintően jelzésértékű, és maradandót alkottunk, Azzal, hogy A „Kékesi alku” emléktáblája ott van a pálos templommal szembeni kerítésen, nem csak a szlovákságunk, de községünk összes lakója büszke lehet arra, hogy ilyen nevezetes helyen lakhat, ahol olyan egyezés

jött létre, amely nem csak a történelmi Nagy Magyarország, de egész Közép-Európa fejlődését segítette. Az hogy falunk védőszentje Szent László mellszobra alatt tízévi küzdelem után végre szlovákul is le van írva a középkori fohász, szintén Önézetünket kell, növelje. Önkormányzatunk szervezésében, a Szlovák Nemzeti Önkormányzatunk is erejéhez mérten hozzájárult ahhoz, hogy szlovák ajkú hőseink emlékműve főterünk egyik díszévé vált. Most már három fotót is tudnak készíteni az idelátogatók a főtéren.

Negyediket még nem realizáltuk, de már tárgyaltunk Polgármester úrral a II. világháború után a nehéz megélhetési viszonyok miatt jobb megélhetés reményébe kitelepült sok száz embernek az emlékművén. Tíz évvel ezelőtt a Szlovákság kutató Intézet, Dr. Illés polgármestersége idején végzet nálunk igen széleskörű kutatómunkát. Idáig csak elektromos úton volt olvasható. Közbenjárásunk sikeres volt, mert már megjelent a könyv. Sajnos, a könyv csak

szlovákul jelent meg. Így nekünk nehezen olvasható, és érthető. Ezt is, ki kellene nyomtatni magyar változatban is, hogy az utódaink, de mások is könnyedén tudják majd olvasgatni. Ez a könyv is mindenkinek a szekrényébe kell, legyen, mint a Pilisszentlászló története, vagy Pilisszentlászló népi építészete, amiket évekkal ezelőtt saját kiadásomban jelentettem meg és ingyen osztogattam. Természetesen nem csak ezt a kettőt, de sok más könyvemet is. Nem elég csak a jelennek élni, de alkotni olyanokat, ami évszázadokig bizonyítani fogja akár szoborként akár irodalmi kutatómunkaként itt létét nemzetiségünknek. Befejezésül a jól ismert könyörgés: Add uram, hogy községünkben ne üsse fel fejét a viszálykodás és a bosszúállás! Engedd, meg hogy tudásunkat a jóra közösségünk javára kamatoztassuk.

Tisztelettel: Hornyák Józsefné, Klocz Lászlóné-Németh Erzsébet, Németh Lászlóné, Franyó Rudolf.

További utcáink szlovák elnevezése

Önkormányzatunk felkérésére, további utcaneveket fordítottam át szlovákra. Az új kétnyelvű utcatáblák megrendelése megtörtént.

- Béla király utca - Ulica kráľa Belu
- Csalogány utca - Slávičia ulica
- Erdőalja utca - Lesná ulica
- Fenyősor utca - Smreková ulica
- Galagonya utca - Hlohová ulica
- Árnyas utca - Tienistá ulica
- Gerle utca - Hrdličkova ulica

- Ibolya utca - Fialkova ulica
- Kékes utca - (a falu régi 14.-16. századi elnevezése) Modra ulica
- Kőkény utca - Trnková ulica
- Som köz - Drieňová medzera
- Petőfi tér - Námestie Petőfiho
- Szarvas utca - Jelenia ulica
- Templom köz - Kostolná medzera
- Vadrózsa utca - Šípová ulica
- Rózsahegy utca - Ružová ulica

Tisztelettel: Franyó Rudolf

Népszokások, hagyományok

Október neve a latin October, mert a régi római naptárban az évkezdő márciustól számítva ez volt az év nyolcadik hónapja. Más néven mindszent havának, őszhónak, magvető havának is nevezik. E hónap ünnepei a márciusi jeles napok tükörképei. Tehát a halász, a hajós márciusban vízre tolt hajóját ekkor vontatta partra, a földművesek a márciusban elővett s az egész nyáron és ősszel használt

szerszámaikat most eltette, a katona a harcban használt fegyvereit most olajozta be.

Októberi jeles napok:

Október 4. – Assisi Szent Ferenc napja: 1811 – ben született Assisiben, a ferences rend megalapítója, aki az evangéliumi szegénységet, alázatosságot, irgalmasságot hirdette. Szokás volt ezen a héten

kanászostorral durrogatni a hegyen a gonosz szellemek elűzésére. Az e napon ültetett kottlós alá nyírfaágat tettek a fészekbe, hogy ezzel megvédjék őket az ártó, gonosz hatalmaktól, míg a csirkék ki nem kelnek.

Október 15. – Teréz napja: Erdélyben és a Dunántúl nagyobb részén, e napon kezdődik meg a szüret. Egerben Teréz – szedés a neve. A Bánságban és a Bácskában e napon asszonyi dologtíltó nap volt, amikor nem moshattak és kenyeret sem süthettek.

Október 20. – Vendel napja: Szent Vendel a legenda szerint a 7. században élt ír királyfi volt, aki remetéskedett, majd egy birtokoshoz szegődött, ahol annak nyáját ellenőrizte, ezért a jószágtartó gazdák és pásztorok védőszentjükként tisztelték. Emiatt mondták azt, ha állatvész ütött ki, hogy Vendel viszi az állatokat. Sokféle e napon a templomból körmenettel vonultak Szent Vendel szobrához, akit pásztoröltözetben, lábánál kutyával és báránnyal ábrázoltak. E napon a jószágtartó gazdák és pásztorok nem fogták be a jószágot és vásárra, sem hajtották ki.

ilyenkor szép az idő, akkor az karácsonyig meg is marad.

Október 26. – Dömötör napja: A 4. század nagy keresztényüldözések idején vértanúhalált halt. A ország keleti felében ő volt a juhászok pártfogója. Juhászújévnak is nevezik ezt a napot, mert ezen a napon számoltatták el, vagy hosszabbították meg a juhászok szolgálatát, a juhászok a plébánia udvarán birkapaprikást főztek, a juhásznék bélest sütöttek. Az Alföldön ezen a napon állatvásárokat, többnapis mulatságokat tartottak. (Hortobágyon, Szegeden juhásztort, juhászbált rendeztek). Időjósló nap, az e napi hideg szelet a kemény tél elejének tartották.

Október 28. – Simon – Júda napja: Tokaj-hegyalján e nap a szüret napja, aminek végeztével szüreti felvonulásokat és bálakat tartanak. Pl. Vas megyében Sárváron. E napon kezdődik meg a kukoricafosztás
Népi megfigyelések: - ha októberben a hónap elején sok csillag esik, akkor szép idő lesz - az októberi zivatar szeszéjes telet jelent – ha meleg október hónapja, hideg lesz a február. – ha októberben fagy és szél van, úgy a január enyhe lesz.

Október 21. – Orsolya napja Kőszeg vidékén e nap kezdődik a szüret. Időjósló napnak is tartják. A hajdúböszörményi pásztorok azt állították, ha

Tök a Körmöcbányai piacon

Jozef Cíger Hronský (1896-1960)

Milyenek manapság a piacok és a vásárok?

Mit is lehet ott valójában vásárolni?

Egy kevés zöldséget, tojást, vaját, kacsát, mézborokat, főzőkanalat és kész.

Egyszerre mindent azonban nem lehet megvenni.

Hej, bizony annakidején volt hírük az akkori piacoknak!

Az időtájt mindent megtaláltál ott, amit csak kigondoltál, hiszen temérdek dolgot árultak. Vehettél sót, ágyat, a mentére való aranygombokat, a gyomorbántalmakra enyhülésül szolgáló cseppeket, arannyal kivert értékes török szablyát, finom selymet.

Bizony, amikor

külhoni

kereskedők

érkeztek a

városba, akkor

aztán ünnepi piac

kerekedett a

javából. Amazok

hatalmas

szekereken

utaztak, távoli

országokat

kerestek fel és az

idegen tájak

kincseivel

érkeztek piacainkra. Néha, vagyonnal felérő árut szállítottak és annak érdekében, hogy biztonságban utazhassanak, saját katonákat alkalmaztak, akik elkísérték a kupeceket. Drága posztót, értékes szörméket, fénylő gyöngyöket és fegyvereket szállítottak a vásárra.

Akkor sereglettek csak igazán a kereskedők köré az emberek, amikor elkezdtek hordani a különös, és jóízű édességet, a csokoládét. Hja, manapság egy koronáért már egy maréknyi csokoládét is lehet venni. Az időtájt ez értékes és ritka árunak számított és csak a valamirevaló hercegek nyalogathatták ujjukat a csokoládé elfogyasztása után, hiszen az nemes és drága portéka volt. Bizony, valamikor az emberek okosabbak voltak és akármilyen haszontalanságért nem adtak egy garast

sem oly könnyedén.

Egy ízben tököt hoztak a körmöcbányai* piacra.

Akkoriban sem számított mindez újdonságnak és még értékesnek sem, de egy bizonyos Kékellő* faluból származó ember az életében először látott efféle zöldséget, melyek teljesen el is bűvölték hősünket.

A szerencsétlen azt hitte, hogy a különleges portéka biztosan egy vagyonba kerülhet.

Figyelte ám a falusit a tök árusa és ő bizony igazi mókamester volt a javából. Először azt hitte,

hogy a vevő csak vásárolni óhajt, de rövidesen

felfedezte, hogy ez

bizony olyan

ember, aki tököt

még életében nem

látott.

A kupec

minderre

elmosolyodott a

bajusza alatt.

Egy kis ideig

hagyta még

emberünket

nézelődni, aztán

szólította meg:

Testvér, csak nem

vásárolni jöttél?

Olyasfélét, amire szükségem van, - felelte a falusi.

Aztán csikótojás nem kellene?

Van ilyen dolog a világban? – csodálkozott el a vevő.

De hiszen itt van az orrod előtt! – mutatott az eladó a tökre.

Ezek tényleg csikótojások?

Úgy bizony, arany barátom! Fogod, hazaviszed, a kemence mögé lerakod, meleg szörmével letakarod, és hétszer hét nap elteltével szép csikó bújik ki belőle.

Ejha, ez aztán a csodás valami! – csóválta a fejét emberünk.

Vegyél egyet és nem bánod meg.

Honnan lenne ennyi pénzem egy csikóra.

A furfangos árus erre olyan alacsony árat mondott, hogy a falusinak kikerekedett a szeme a csodálkozástól.

Tényleg ilyen olcsón adja a tojást?

Úgy bizony, de csak neked ennyiért.

Emberünk a viláért sem akarta kihagyni a kedvező alkalmat, és amikor az eladó még azt is megengedte, hogy maga választhassa ki a legnagyobb csikótojást, elővette a garast, fizetett, majd hóna alá csapta az árut és úgy sietett haza, mint akit kergetnek.

Még kalácsot sem vásárolt, a sókupeceknél sem állt meg, az olajárusoknál sem időzött, csak szaladt haza.

Még a lábait sem érezte, csak nagy öröm töltötte el, hogy csikója lesz.

Másvalaki ekkora futás közben bizonyosan kifújta volna magát, de emberünk, mint Kékellő falu többi lakója is, hozzászokott a meredek lejtőkhöz. A mi falusi hősünk is kisvártatva a domboldal közepén járt.

Ekkor esett meg a szerencsétlenség.

A tők kicsúszott a hóna alól és elkezdett lefelé görögni a lejtőn. Emberünk, amíg utánaézett, addigra az már messze járt. Utána iramodott, kis híján összetörte magát, és amikor éppen elérte, látja ám, hogy az értékes portéka a kőnek csapódott,

szétduzzant, utoljára a levegőbe emelkedett és maradványai bokrok közé repültek.

Amott egy nyuszika szendergett. A töktől úgy megrémült, hogy felugrott, majd puszkagolyóként szaladt bele a világba.

Mindez olyan váratlanul és hirtelen történt, hogy szerencsétlen emberünk fel sem foghatta, mi is történt valójában. Akkor megállt a bokornál és látott onnan valamit kiszaladni, kétségbeesésében, vagy talán haragjában leült, kezével legyintett és felkiáltott:

Mindennek vége! A csikóm amott szalad!

Hiába is hallgatózott tovább.

Ami még rosszabb, csikótozásával másoknak is dicsekedett, - el is terjedt emberünkről a gúnyolódó hír. Úgy tartják, állítólag a mai napig is kereskednek tökkel, a rosszakaratú emberek a körmöci piacon, a csikó állítólag a kemencéjük mellett bújik ki a tojásból, és amikor Kékellőn nagy ünnepet tartanak, nyulakat fognak a szekér elé.

* Körmöcbánya, szlovákul Kremnica, híres bányaváros Szlovákiában

**Kékellő, szlovák nevén Krahule, település Szlovákiában

fordította: Papanek László

SLOVENSKO

Slovensko je malý štát. Narodili sa tu však ľudia, ktorí ovplyvnili nielen osudy našej krajiny, ale svojím umom, cieľavedomosťou či obetavosťou dobyli svet.

V roku 2014 preto venujeme týmto veľikánom samostatný seriál článkov. Patrí medzi nich aj ostrihomský arcibiskup a kardinál Alexander Rudnay. Práve on dal vybudovať svetoznámu ostrihomskú baziliku.

„Som Slovak, a keby som bol aj na Petrovom stolci, Slovakom zostanem!“ Legendárny výrok Alexandra Rudnaya pochádza z roku 1828, keď ho pápež Lev XII. vymenoval za kardinála. Rodák z Považian (okres Nové Mesto nad Váhom) patril svojho času k najvýznamnejším mužom Uhorska a dodnes si ho pripomínajú nielen Slováci, ale aj Maďari.

Slávne miesto

Blížime sa k Štúrovu, už z diaľky vidíme na obzore obriu kupolu baziliky, ktorá je dominantou okolitého kraja. Keď prechádzame na maďarský breh Dunaja po Moste Márie Valérie, veľkoleposť svätostánku vyniká ešte viac. Slnčné lúče sa odrážajú od veľkého pozláteneho kríža na jej vrchole.

Bazilika stojí na kopci nad Dunajom, ktorý je vôbec najvýznamnejším miestom maďarskej histórie. Práve tu bol na Vianoce v roku 1000 korunovaný za prvého uhorského kráľa svätý Štefan. Ostrihom bol od vzniku Uhorského kráľovstva až do tatárskeho vpádu v 13. storočí jeho hlavným mestom.

Napokon zastavujeme na parkovisku v tieni baziliky, na priečelí nad hrubými stĺpmi v dórskom

slohu žiari pozlátény nápis CAPUT, MATER ET MAGISTRA ECCLESiarum HUNGARIAE, v preklade Hlava, matka a učiteľka uhorskej cirkvi.

Náročná úloha

Veľkolepé dielo je podľa ostrihomskej turistickej kancelárie tretím najväčším svätostánkom Európy - po Katedrále svätého Petra vo Vatikáne a londýnskej Katedrále svätého Pavla.

„Arcibiskup Rudnay začal s výstavbou v roku 1822. Celý komplex aj s okolitými budovami mal pripomínať vatikánske Námestie svätého Petra. Napokon sa však podarilo zrealizovať iba časť pôvodných zámerov, aj preto je okolie baziliky také voľné a priestranné,“ vysvetľuje náš sprievodca, historik György Horváth.

Spoločne najprv schádzame cez svätostánku do podzemných krýpt, kde po celý rok dosahuje teplota konštantných 12 stupňov. Prechádzame veľkou halou, vysoký strop podopierajú ďalšie masívne stĺpy, napokon sa zastavujeme pred hrobkou Alexandra Rudnaya. Pred kryptou visia

viaceré vence. Ich stužky prezrádzajú, že mnohé priniesli Slováci, napr. z Krušoviec pri Topoľčanoch alebo Trnavy.

Alexander Rudnay pochádzal zo šľachtického rodu, študoval filozofiu i teológiu a v roku 1819 bol vymenovaný za ostrihomskeho arcibiskupa. Na žiadosť kráľa Františka I. preniesol sídlo arcibiskupstva z Trnavy späť do Ostrihomu. „Bola to náročná úloha. Ostrihom v čase tureckých výbojov veľmi utrpel. Spustol, všetko bolo zničené a zarastené burinou. Počas prípravných prác museli robotníci kopec znížiť o niekoľko metrov,“ vysvetľuje Horváth. Za svojho tajomníka si Rudnay vybral slovenského kňaza Juraja Haulika, ktorý sa stal neskôr sídelným biskupom v Záhrebe a kardinálom. V roku 1822 zvolal do Bratislavy cirkevnú synodu, ktorá aj vďaka silnému slovu Rudnaya rozhodla o preklade Svätého písma do všetkých jazykov Uhorska vrátane slovenčiny. Vplyvný duchovný finančne aj morálne podporoval národných buditeľov z radov bernolákovcov.

Imrich Fuhl

Szlovákia

Szlovákia kis ország. Születtek itt ugyanakkor olyan emberek, akik nemcsak hazánk sorsát befolyásolták, de értelmükkel és céltudatosságukkal, netán áldozatkészségükkel a világot is meghódították.

2014-ben ezért szenteltünk ezeknek e jelentős férfiak emlékének önálló cikksorozatot. Közéjük tartozik az esztergomi hercegprímás és bíboros, Rudnay Sándor is. Ő építtette a világhírű esztergomi bazilikát.

„Szlovák vagyok és ha Szent Péter trónusán is ülnék, akkor is az lennék!” Rudnay Sándor híressé vált kijelentése 1802-ből származik, mikor őt XII. Leó pápa bíborossá nevezte ki. A Vág-mente (Vágújhelyi járás) szülötte, aki a maga korában az akkori Magyarország legismertebb férfiái közé tartozott, és akire a mai napig emlékeznek nemcsak a szlovákok, de a magyarok is.

A hírneves város

Közeledünk Párkányhoz és már messziről meglátjuk a horizonton a bazilika hatalmas kupoláját, mely uralja a környéket. Ha a Mária Valéria hídon keresztül a magyar oldalra megyünk át, Isten házának mérete még inkább szembetűnő. a nap sugarai visszatükröződnek a csúcán elhelyezett aranyozott keresztről.

A Bazilika a Duna feletti dombon magasodik, amelyik a magyar történelem legjelentősebb helye. Itt koronázták az 1000. esztendő karácsonyán az első magyar királyt, Szent Istvánt. Esztergom, a Magyar királyság létrejöttétől, a tatárok XIII. században bekövetkezett betörésig az ország fővárosa volt. Végül megállunk a bazilika árnyékában levő árnyas parkolóhelyen. A homlokzaton, a dór stílusú oszlopok felett szinte vakító a felirat: CAPUT, MATER ET MAGISTRA ECCLESiarum HUNGARIAE, ami magyarul azt jelenti: A magyarországi egyház feje, édesanyja és tanítója.

Igényes feladat

A hatalmas alkotás, az esztergomi utazási iroda szerint, Európában a harmadik legnagyobb székesegyház – a Vatikánban lévő Szent Péter és a londoni Szent Pál katedrálisok után.

„Rudnay érsek kezdette meg felépítését 1822-ben. A teljes komplexumnak, a környező épületekkel együtt is emlékeztetnie kellett a vatikáni Szent Péter térre. Végül az eredeti elképzeléseknek csak egy részét sikerült megvalósítani, ezért is olyan szellős és tágas a bazilika térsége,” magyarázza idegenvezetőnk, Horváth György történész.

Együtt először az épületen keresztül megyünk, a föld alatti kriptákhoz, ahol a hőmérséklet egész évben eléri az állandó 12 fokot. Átlépkedünk a nagycsarnokon keresztül, a magasan lévő mennyezetet újabb masszív oszlopok tartják, végül megállunk Rudnay Sándor sírja előtt. A kripta előtt több koszorú függ. A rajtuk lévő szalagok elárulják, hogy sokat a szlovákok helyeztek el, a Nagyatapolcsány melletti Nyitrakorosról, vagy

Nagyszombatból. Rudnay Sándor nemesi családból származott, filozófiát és teológiát tanult és 1819-ben nevezték ki esztergomi érsekké. I. Ferenc király kérésére visszahelyezte az érsekség székhelyét Nagyszombatból Esztergomba. „Ez nagylélegzetű feladat volt. Esztergom a törökök hódító hadjáratai alatt sokat szenvedett. Pusztulásnak indult, minden megsemmisült és a gaz verte fel. Az előkészítő munkák során a munkásoknak a domb magasságát néhány méterrel csökkenteniük kellett,” magyarázza Horváth. Rudnay titkárának a szlovák nemzetiségű papot, Haulik Györgyöt választotta, aki a későbbiekben Zágrábban püspök és érsek lett. 1822-ben Pozsonyba hívatta össze a nemzeti zsinatot, amelyik, hála Rudnay erélyes szavának is, úgy döntött, hogy a Magyarországon összes használatos nyelvre, így szlovákra is lefordíttatja a Bibliát. Befolyásos egyházi méltóságként pénzügyileg és morálisan is támogatta a Bernolákék féle nemzetébresztőket.

fordította: Papanek László

Falunap

Kedves Olvasóim!

A szeptemberi Kürtösből, sajnálatos véletlen folytán, kifelejtettem Tóth Attila polgármesterünk megnyitó beszédjét, amit most pótolok.

Tisztelt Hölgyeim, Uraim, kedves vendégeink és nagyra becsült közönségünk!

Szeretettel köszöntöm Önöket Pilisszentlászló jeles ünnepnapján, mely falunk értékeinek megmutatkozása, és egyúttal mind településünkön, mind a tágabb környezetünkben élő szlovák nemzetiség ünnepe is. Nem csupán önkormányzatunk, hanem Pilisszentlászló minden lakosa nevében szeretném nagyrabecsülésemet kifejezni a több, mint ötven éve töretlenül működő Nefejejs szlovák népdalkörnek, kik falunk életében hatalmas összefogással, közösségünk hajtóerőjeként vesznek részt. A mai rendezvényben is jelentős szerep az övéké, amit tisztelettel köszönünk! Külön tisztelettel köszöntöm a meghívott települések Kóspallag, Pilisszántó, Sturóvó, Csővár, Pilisszentlélek, Pilisszentkereszt, Piliscsaba és Szentendre csoportjait, a lelkes

fellépőket akik ilyen szép számmal jelentek meg e napon.

Valamint szeretném megköszönni Paulik Antal az Országgyűlés szlovák szószólójának, József Swarcz Szlovák kormány sajtóreferensének, Demjén Márta Pilisi Szlovákok Egyesület elnökének, Glückné Papucsek Márta az Országos Szlovák Önkormányzat tagjának, Csobánka, Mogyorósbánya és Szentendre Szlovák Nemzetiségi Önkormányzat képviselőjének, hogy eljöttek hozzánk.

A legmélyebb tisztelet jár mindannyiuknak, akik munkásságukkal nemzedékek gyökereiből táplálkozva annak kisarjadó fáját az elpusztulástól óvják, és dalaik, táncaik élő gyümölcsként teremnek rajta. A múltból a jövőt építik Önök itt és most, a jelenben. Közismert és sajnos már-már elcsépelet fogalom a hagyományörzés, hagyományápolás. Érdemes meghallani kiváló népzenezőnk, Sebő Ferenc ide vonatkozó gondolatait:

« A hagyományt nem ápolni kell, hisz nem beteg.

Nem őrizni kell, mert nem rab. Hagyományaink csak akkor maradhatnak meg, ha megéljük őket! » Tisztelet és köszönet mindazoknak, akik élővé varázsolják évezredes múltunk forrásait, és kezükben tartják táplálékául a jövő nemzedékeinek. Kívánok mindenkinek a mai napon élményt adó

találkozásokat értékkel és emberi közösséggel egyaránt!"

*Köszönöm, türelmüket,
Attila*

Polgárőrségi Hírek

A Pilisszentlászlói Polgárőr- és Önkéntes Tűzoltó Egyesület is csatlakozott a Magyar Közút Nonprofit Zrt. „Jobb, ha el se dobod!” őszi országos szemétygyűjtési programjához.

Dr. Bilisics Péter, a Pest Megyei Polgárőr Szövetség elnök kereste meg a Pilisszentlászlói Polgárőr- és Önkéntes Tűzoltó Egyesület vezetését, hogy a Budaörsi Polgárőrséggel közösen vegyenek részt a Magyar Közút Zrt és az

Országos Polgárőr Szövetség által szervezett szemétszedési akcióban.

A szeptember 20-ra meghirdetett akcióhoz a pilisszentlászlói polgárőrök a szentendrei Aldi parkolójában gyülekeztek, akikhez idővel csatlakoztak a budaörsi polgárőrök is, majd a Magyar Közút Nonprofit Zrt munkatársaival közösen a 11-es főúton, Budakalász irányában a körforgalomig szedték az útszélén a szemetet.

„A Magyar Közút Nonprofit Zrt. elkötelezett abban, hogy érezhető szemléletváltást hozzanak szemétszedési kampányai, hiszen a cég évente átlagosan mintegy 12,5 millió kilogramm illegálisan kihelyezett és eldobált szemetet gyűjt össze az országos közutak mellől – áll a közútkezelő felhívásában. – A társaság mérnökségei csaknem 1 hónapot csak

szemétszedéssel és annak elszállításával töltenek, idén előreláthatóan 1,5 milliárd forintot fordít a társaság ezen munkájára. Az illegális szemetelők miatt a társaság az éves költségvetési keretéből

ennyivel kisebb összeget és időt tud fordítani burkolatjavítási, kaszálási, burkolatjelfestési, táblázási, felújítási és fejlesztési munkákra, ráadásul nagyon sok olyan háztartási és egyéb hulladék is az utak menti árokba kerül, ami környezetvédelmi

vagy közegészségügyi szempontból is problémát okozhat.”

A polgárőrök nagy lelkesedéssel dolgoztak, amit a remek őszi idő is segített. Az akció komoly eredményeket hozott a terület megtisztítását illetően, hisz az önkéntesek több zsák műanyag flakont, eldobált cigarettacsikket, kerti hulladékot és egyéb más szemetet gyűjtöttek be.

Pilisszentlászló, szeptember 21.

*Mihics József
elnök*

Pilisszentlászlói Polgárőr- és Önkéntes Tűzoltó Egyesület

Pilisi Ősz rendezvény- Polgárőrség közreműködése

Pilisszentlászló Község Önkormányzat és Vadvirág Óvoda szervezésében lett megrendezve az óvoda és iskola- udvaron a „Pilisi Ősz” és az óvoda hatvanadik évfordulója ünnepi rendezvény. Polgárőrség részéről Pilisszentlászló Fő tér Polgármesteri hivatal előtt és környékén volt

forgalomirányítás, az ide érkező kirándulók, túrázók útbaigazítása. A Szabadság téren és a környékén mindenki szabályosan, a közlekedés biztonságát nem veszélyeztetve parkolt. A „Pilisi Ősz” rendezvény jó hangulatban zajlott községünkben többen megtekintették fényképfelvételeket készítettek, az előadásokról fellépőkről. Változatos, sokszínű műsor volt, ki kell emelni az óvodások (Pilisszentlászlói Vadvirág Óvoda csoportja, és Mogyorósbánya Szlovák Nemzetiségi Óvoda) fellépését műsorát. Köszönetet érdemelnek a szervezésben résztvevők. A Polgárőrség a Fő tér környékén való parkoltatást, biztosítási feladatot önállóan megoldotta.

Pilisszentlászló, 2019-09-14

*Pilisszentlászlói Polgárőr- és
Önkéntes Tűzoltó Egyesület*

Agility Verseny Pilisszentlászló

2019. szeptember 28-án (szombat) Pilisszentlászló, sportpályánál agility kutya verseny volt, amire a polgárőrségünket nem kérték fel a biztosítási feladatokra. Reggeli órákban már helyi lakos kereste polgárőrségünket, hogy a hosszú földek felé vezető úton össze visszaparkolnak a gépkocsik, helyi lakosok veszekednek, hogy a földjükre álltak. Polgárőrségünktől két fő szolgálatba helyezte magát és a helyszínre mentek, ahol jelenlétünkkel illetve egy-két gépjárművezető megszólításával próbáltuk a parkolást megoldani, ami sikerült is. Tapasztaltuk, hogy a szervezők is a hangosbemondóba elmondták a részt vevőknek, hogy parkoljanak.

A továbbiakban a helyszín környékén folytatattunk járőrözést, amit a délutáni órákban egy másik polgárőr szolgálatba helyezésével oldottunk meg, a parkolással a nap folyamán már probléma nem volt. Legközelebb, ha ilyen rendezvény lesz, akkor bízunk benne, hogy időben keresik meg

polgárőrségünket és a szervezők egyeztetnek velünk, vagy a szervezők biztosítsák a helyszín környékén rendezőkkel a szabályos parkoltatást. A környék lakói üdvözölték a polgárőrség jelenlétét.

*Pilisszentlászlói Polgárőr- és
Önkéntes Tűzoltó Egyesület*

LEVELEZÉS

Panaszkodás helyett derűlátás

Újból divatba jött a panaszkodás, a negatív vélemények előtérbe kerülése. Az emberek panaszkodnak a tv. csatornák napi gyilkosságokat, baleseteket tragédiákat bemutató lehangoló hranyagára, a félrevezető, hazug, gyűlölködő politikai megnyilvánulásaira. Panaszkodnak, hogy nincs hitele a szónak, az ígéretnek. De nem jön a megbeszélte időre a szerelő. Ma ezt állítja valaki, holnap az ellenkezőjéről akar meggyőzni. Panaszkodnak az egyre kevesebb embere háaruló, megduplázódott, túlfeszített munkára, az időjárásra, a betegségekre. Haragszanak, irigykednek a kitartó célnavigátor, sikeres emberekre. Talán nem is gondolnak arra, hogy a panaszra, a negatívra koncentrálnak, többnyire erről beszélve, amelyet el szeretnének kerülni, még jobban elterjed. Az elégedetlenséggel, nyavalygással, siránkozással negatív hatást juttatnak a környezetükre, még több lesz a helyeslő, elégedetlen polgár. Tudom, hogy a panaszkodó együttérzést, helyeslést, ráfigyelést szeretne elérni. Sokszor rejtett céljait akarja az együttérzés keltésével megvalósítani. Úgy gondolom kedvező, elfogadható megoldásokról kéne tárgyalni. Úgy gondolom kedvező, elfogadható megoldásokról kéne tárgyalni, emberi hangon, a lenéző, eldurvult, a szembehelyeszkedő viselkedést, véleményeket mellőzve hazánk, népünk érdekeit szem előtt tartva. El kéne kezdeni panaszkodás, kritizálás, pletykálkodás nélkül, tudatosan figyelni a szavakra, hogy megváltozzanak a negatív gondolatok. Személyeskedés, a rágalom helyett szükség van a megfelelő, kellemes hangszínrre, odafigyelésre, mosolyra, érdeklődésre, tapasztalatra leleményességre, odafigyelésre, a beleélés

képességére, a humorra, a nevetésre, hiszen az ember egyik legmámorítóbb, legfelszabadítóbb élménye a szívből jövő nevetés. Ilyen megértéssel, kölcsönös megbecsüléssel közelebb jutnánk a jó eredményhez, a boldogság eléréséhez. Úgy érzem olyan tevékenység során leszünk elégedettek, boldogok amelyek próbára teszik képességeinket, hozzásegítenek, hogy fejlődjünk és beteljesítsük lehetőségeinket. Hiszem, hogy mindez nem utópia, hanem jó irányban haladunk.

Dietz Ferenc

Kedves Rudolf!

Tudtam előre, hogy a te írásod lesz a leg hitelesebb az Óvoda történetéről.

Gratulálok! Remek lesz. Öröm volt olvasni.

Üdvözlettel: Zsuzsa

Tisztelt Elnök Úr!

Tájékoztatom, hogy Kocskovszki Nikolett a 2019/2020-as tanévben nem tudta elkezdni a Szlovák nemzetiségi óvodapedagógus képzést. Sajnálatos módon, az Esztergomi Főiskolán a jelentkezők létszáma nem érte el a képzés beindításához szükséges létszámminimumot. Az idei évben a szakot törölték a meghirdetett képzési listáról.

Nádasi Gyula Gáborné, Intézményvezető

Egy kis humor

A lassú kiszolgálásról: Vendég (társas ebéden):
Pincér! Papirost tollat, íziben! Pincér - De uram,
most leves után?
Vendég: Végrendeletet akarok készíteni, mert úgy
rémlik, hogy ezt a sültet, amit kapnom kellene, ez
életben meg nem érem.

Pincér – kiált türelmét veszítve a vacsoravendég –
Itt kell ülnöm éhen egész éjjel?
- dehogy uram – kilenckor zárunk.

Csővár

Hagyományörző Kulturális műsor

Nemzetiségi önkormányzatunkat, és énekkarunkat idén is az a nagy megtiszteltetés érte, hogy meghívást kapott Csővár szlovákajkú község szüreti kulturális műsorára.

Előzetes megbeszélés szerint délelőtt 11 óra tájékán gyülekeztünk a megszokott helyen községünk főterén. Az utazási vállalkozó, csak 14 fős buszt tudott előállítani, így csoportunk egyrészének igen nagy sajnálatunkra külön személykocsival kellett utaznia. Némi eltéréssel bár, de mindkét csoport

még időben, jóval a műsorkezdés előtt érkezett.

Igen szívélyes fogadtatásban volt részünk.

Énekkarunk vezetője, Elsík Vilmosné-Margitka, némi ízelítőt is hozott csodálatos festményeiből, melyek az iskola folyosóján kerültek

Mikula Albert - Albikánk segítségével elhelyezésre. Némi kötetlen beszélgetést követően csoportunk is csatlakozott a szüreti felvonulókhoz. Nagyon érdekes látvány volt, mikor hagyományörzően, a csoport élén lévő parádés hintón, elfoglalta helyét a népiruhába öltözött falubíró kedves feleségével. Az utcányi szélességű menet, némi túlzással egy futbalpályányi hosszúra sikeredett. A lovashintó hajtója rendezni a sorokat időnként megállította a lovakat. Menetközben, a tömegben elvegyülve vendéglátóink osztogatták a jobbnál, jobb borokat,

a legkülönbözőbb pálinkákat, pogácsákat, kalácsokat, és süteményeket. A szüreti felvonulást követően vette kezdetét a szüreti kulturális műsor.

Bevezetőként a helyi óvodások léptek a színpadra, akiket igen nagy odaadással készítettek fel az „óvónénik”. Előadásukat a nézők nagy tapsal jutalmazták. Őket Csővár község alsótagozatos iskolásai követték, akik odaadó tanáraikkal, szép fellépésükkel szintén kiérdemelték a nézők elismerését jelentő tapsot.

Harmadikként szintén a helyi, Csővári Zensky Hlas

Hagyományörző Csoport lépett a pódiumra.

Előadásukkal igazán kiérdemelték a nézőktől az elismerést, jelentő tapsot. A három helyi fellépést Piliscsaba

GesztenyevirágTáncgyűttes fellépése követte. Előadásukon látszott az igen komoly felkészülés. A műsor 11 fellépéséből háromszor kaptak lehetőséget, hogy táncaikkal elvarázsolják, a nagyérdemű közönséget. A Kistarcsai Pannónia Néptáncgyűttes szintén kétszer lépett a szabadtéri színpadra. Pilisszentlászló Nefelejcs Népdalkör szlovák-magyar népdalcsokorral „varázsolta el a nagyszámú közönséget. A kulturális műsort a vendéglátók Muskátli Hagyományörző Egyesület zárta.

Impresszum:

A szerkesztőség címe: 2009 Pilisszentlászló, Petőfi S. u. 55.

Felelős szerkesztő - kiadó: Franyó Rudolf

E-mail: franyorudolf@citromail.hu | Tel.: 06 20 947-9243, 06 26 338-093

Nyomtatás: technovaszentendre@gmail.com • 06 26 309 766

Megjelenik havonta • Iktatószám: CE/15092-2/2015